

nauk.pracj DVNZ Perejaslav-Khmeljnycykj derzhavnyj pedagoghichnyj universytet imeni Ghryghorija Skovorody, PP «SKD», Perejaslav-Khmeljnycykj, No.8, pp. 33–45.

5. Orban-Lembryk, L.E. 2010. Psykholohiya profesijnoyi komunikatsiyi [Psychology of professional communication]. Chernivtsi: Books – XXI, 528 p.

6. Petrovskaja L. A., (2007). Kompetentnostj v obshhenyy. Sotsyalno-psykholohycheskyj trenyngh [Competence in communication. Socio-psychological training], Smysl, Moskva, 387 p.

7. Zhukov, Ju.M. (1988). Effektyvnostj delovogho obshhenija [The effectiveness of business communication], Znanye, Moskva, 64p.

В статті автор піднімає проблему ролі комунікативної компетентності в управлінській діяльності керівника закладом середнього освіти; звертає увагу на важливість її формування в час навчання в вищих навчальних закладах. Зазначає, що в процесі формування готовності до комунікативного взаємодіяння майбутніх керівників шкіл необхідно навчити магістрів перетворювати засвоєну теорію комунікації в інструмент своєї професійної діяльності, бачити можливість застосування знань в конкретних управлінських ситуаціях. Визначає критерії для оцінки сформованої комунікативної компетентності магістрів-управлінців; виділяє форми, методи та педагогічні умови, що забезпечують ефективність формування комунікативної компетентності майбутніх керівників в процесі магістерської підготовки.

Ключові слова: професійна компетентність, керівник закладом середнього освіти, комунікативна компетентність, управлінська діяльність; управлінське спілкування, формування комунікативної компетентності, критерії оцінки, методи навчання, педагогічні умови.

The author of the article has raised up the problem of the role of communication in management, communicative competence of the head of secondary educational establishments. She has put attention to the importance of its formation while studying in higher educational establishments. In the process of research the author has used methods of analysis and synthesis, comparisons, survey methods, pedagogical observation. She has exposed the sense of the conception of "professional training of future managers" and "communicative competence". She has observed that in the process of formation of readiness to communicative interaction of future directors of HEEs, it is necessary to teach students of Master degree to transform the theory of communication into an instrument of their professional activity, to see possibilities of acquired knowledge about specific managing situations. The process of professional training of the head of educational establishments has involved the development of a phased program to form a communicative readiness for the subject-subject interaction and the development of personal qualities that contribute to dialogue, as well as the creation of favorable psychological and pedagogical conditions for such interaction. The author of the article has defined the following criteria to assess the formation of the communicative competence of the future head of educational establishments. They are following: motivational-value, communicative-cultural, emotional-willing and interactive-activity. The author has selected such methods as: analysis of specific situations, role games, group discussion, brainstorming, trainings, video analysis - that will enable activating communicative and cognitive activity of students of Master degree, significantly increase their level of communicative competence and level of understanding of the process of managing communication. She has distinguished pedagogical conditions that ensure the effectiveness of forming the communicative competence of future managers in the process of master's training.

Key words: professional (managing) competence, the head of secondary education establishments, communicative competence, communicative culture, managing activity; managing communication, the formation of communicative competence, master's training, evaluation criteria, teaching methods, pedagogical conditions.

УДК:372.881.116.12

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-188-191

Хома Ольга Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Алмашій Євеліна Василівна,
студент,
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПРИСЛІВНИКА ЯК ЧАСТИНИ МОВИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розкрито сучасні вимоги до вивчення граматичного матеріалу, прислівника зокрема. Визначено підходи до оволодіння мовою в контексті нового Державного стандарту початкової освіти. Проаналізовано програмні вимоги до вивчення частини мови. Названо етапи, за якими вивчається граматичний матеріал. З'ясовано помилки, яких припускаються учні четвертого класу в процесі вивчення прислівника. Запропоновано традиційні й інноваційні методи засвоєння частини мови.

Ключові слова: Концепція «Нова українська школа», частини мови, прислівник, традиційні й інноваційні методи.

Постановка проблеми. Мовна ситуація в Україні значною мірою залежить від вивчення української мови як базової дисципліни в загальноосвітній школі. У Законі України «Про освіту» сформульовано компетентності, якими повинен володіти здобувач освіти, одна із яких – володіння державною мовою [3]. Нові підходи до навчання української мови вимагають оновлення методики її викладання, диференційованого підходу до визначення мінімальних, достатніх і спеціальних ґрунтовних знань та умінь з цього предмету. Концепція Нової української школи спрямована на засвоєння рідної мови, у першу чергу, як засобу спілкування, пізнання та впливу на особистість, тобто початковий курс має передбачати формування комунікативної компетенції як результату навчання.

Визначені Концепцією Нової української школи пріоритети реформування загальної середньої освіти знаходять своє відображення в Державному стандарті початкової освіти (2018), який почав діяти з 1 вересня 2018 року. Зміст вивчення граматичного матеріалу в початковій школі оновлюється, змінюються підходи до оволодіння ними. У першому класі закладаються основи лексичної роботи над словами, що належать до різних частин мови. Проблема ознайомлення учнів початкової школи з прислівником є однією з найскладніших, так як він утворюється від інших частин мови і потребує уваги в написанні омонімічних форм. Важлива роль прислівників у процесі усного й писемного спілкування, наявність нового Державного стандарту початкової школи зумовили вибір проблеми дослідження.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Вивченням питання щодо методичних особливостей прислівника займалася низка науковців (М. Вашуленко, М. Захарійчук, М. Наумчук, К. Пономарьова, Е. Сидор та інші). Відтак, М. Вашуленко розробив теоретико-методичні засади вивчення частин мови, і прислівника зокрема. Науковцем виокремлено етапи вивчення граматичного матеріалу [5, с. 191-192].

Перший етап формування граматичних понять полягає в аналізі мовного матеріалу з метою виділення істотних ознак поняття. Виконанням таких розумових операцій, як аналіз і синтез, на цьому етапі учні абстрагуються від лексичного значення слів і виділяють граматичні ознаки, типові для даного мовного явища. Другий етап формування граматичних понять полягає в узагальненні істотних ознак, установленні зв'язків між ними та у введенні терміна. Третій передбачає уточнення суті ознак поняття і зв'язків між ними. Четвертий – полягає в конкретизації вивченого поняття завдяки виконанню вправ, які вимагають практичного застосування одержаних знань.

Що стосується прислівника, то, безперечно, мають місце всі вище зазначені етапи, проте перший і другий етапи не забезпечують теоретичного розуміння поняття «прислівник», третій – забезпечує частково, а четвертий – повністю.

А. Канищенко й Т. Ткачук зауважують, що «молодші школярі пропедевтично вивчають прислівник ще в букварний період навчання грамоти, аналізуючи речення за питаннями вчителя, читаючи колонки слів, доповнюючи речення словами-відповідями, якщо зміст навчання дозволяє використовувати ці прийоми [7]. У підручниках з української мови для 1 класу подано тексти, сюжетні малюнки із застосуванням слів, що означають дії предметів за ознаками. Наприклад, до теми «Усне й писемне мовлення. Слово. Речення» [4] розміщений для читання вчителем текст «Пепсі йде до школи», в якому є низка прислівників. Вчитель звертає увагу на їх вимову, учні переказують зміст, їх уживаючи. Читаючи у букварний період вірш «Я лечу», зустрічаються зі словом «досхочу» (Я лечу, лечу, лечу, накатаюсь досхочу...), що потребують пояснення. У Пораднику для вчителя [6] подано інноваційні методи навчання, що можна застосувати у процесі вивчення української мови («асоціативний куц», «щоденні 5», «кубування» та інші).

Мета статті: визначення методичних особливостей вивчення прислівника на уроках української мови. Для досягнення мети дослідження визначено наступні завдання: з'ясувати труднощі у засвоєнні прислівника; виокремити методи його вивчення в 4 класі.

Результати дослідження. Дослідження проблеми щодо методики вивчення прислівника в початковій школі вивчалася нами за двома напрямками: теоретичному та практичному. Теоретичний рівень вивчення цього питання передбачав з'ясування програмових вимог до засвоєння прислівника в початковій школі. Другий напрям – виокремлення методів навчання та їх застосування в практиці роботи вчителів. Державним стандартом початкової освіти (2018р.) визначено змістові лінії, що вже спрямовані на вживання і розуміння лексичного значення слів різних частин мови: «Взаємодіємо усно», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа» та інші [2].

Теоретичні відомості про прислівник як частину мови учні одержують в 4 класі. Програмою з української мови передбачено вивчення таких тем: поняття про прислівник як частину мови (значення, питання, роль у реченні, зв'язок з дієсловами); незмінюваність – основна граматична ознака прислівників; прислівники, близькі і протилежні за значенням; поширення речень (тексту) прислівниками; побудова речень з однорідними членами, вираженими прислівниками; спостереження за роллю прислівників у тексті; вибір із поданих прислівників тих, які найбільше відповідають меті та типу висловлювання; уживання прислівників під час побудови текстів. Оскільки прислівник утворюється від інших частин мови, то в учнів виникають труднощі в його засвоєнні.

У процесі проходження педагогічної практики нами проведено опитування вчителів початкових класів щодо засвоєння прислівника в 4 класі. За результатами опитування з'ясовано, що учні:

- розрізняють частини мови, серед яких прислівники;
- уміють установлювати зв'язки слів у реченні з цією частиною мови;
- припускаються помилок при написанні прислівників (разом чи окремо); в омонімічних формах (вгору чи в гору).

Бесіда із учителями початкових класів, спостереження за проведенням уроків та власний досвід дали можливість визначити методичні особливості вивчення прислівника в 4 класі. Основна увага акцентувалася нами на застосуванні традиційних та інноваційних методів навчання й на добірці вправ для формування правописних умінь. Опишемо застосування окремих із них.

Створення проблемної ситуації. Метод передбачав спостереження за лексико-граматичними ознаками слів, що належать до різних, але співзвучних частин мови. Наприклад, слова «тихесенький» і «тихесенько» у таких реченнях: Тихесенький вечір на землю спадає (В. Самійленко) і Тихесенько вітер віє (Т. Шевченко). Учні виписували словосполучення з цими словами і визначали, якою частиною мови вони є. Якщо приналежність слова «тихесенький» до розряду прикметників учням було легко встановити, то визначення слова «тихесенько» як частини мови викликало у них певні труднощі. Виникло питання: Якою ж частиною мови є слово «тихесенько»? Так створилась проблемна ситуація. Вихід з неї було знайдено в ході евристичної бесіди на основі аналізу речення. Зауважимо, що прислівник не має свого, властивого тільки йому лексичного значення. Воно зумовлене лексичними значеннями тих частин мови, від яких він утворюється, тому тільки речення дає змогу зрозуміти учням його специфіку. Вживання цього лексико-граматичного класу у функціях неприслівникових частин мови є проявом набуття ознак інших лексико-граматичних класів.

Текстоцентричний. Цей метод дасть можливість учневі в повному обсязі зрозуміти особливості цієї частини мови, ролі його в тексті (Л. Варзацька). Наприклад, пропонувалося прочитати тексти, порівняти, оформити таблицю і зробити висновки.

Смеркає. Гай осміхається останнім промінням сонця. *Весело* джорчить струмок. Густі лози чорніють *таємничо*, повіті сріблястим туманом (За М. Коцюбинським).

Смеркає. Гай осміхається останнім промінням сонця. Джорчить *веселий* струмок. Чорніють *таємничі* лози, повіті сріблястим туманом.

Учні спостерігали за живописною роллю прислівників у мовленні і вирішували ситуацію пошуку. Зіставляючи обидва тексти, учні заходили слова, які допомагають зримо уявити, де, коли, як відбуваються події твору. З опорою на графічні форми аналізували ці слова за зв'язками і роллю в реченні, ставили питання до них і на основі цього виділяли те типове, що характеризує прислівник як частину мови, порівнювали суттєві ознаки спільнокореневих прислівників і прикметників.

Спостереження та аналіз зв'язного тексту як методу навчання прислівника має місце у дослідженнях М. Вашуленка [5, с. 225]. Науковцем пропонуються тексти і методика засвоєння прислівника. У процесі педагогічної практики нами застосовувався цей метод.

Навесні школярі пішли усім класом до лісу. Гарно у весняному лісі. Згори сонце посилає деревам своє світло й тепло. Унизу, між деревами, зазеленіла трава і з'явилися перші весняні квіти. Весело звучить пташиний хор. З гарними враженнями повернулися всі додому.

У результаті часткового граматичного аналізу речень (постановки питань від дієслів) учні з'ясували, що всі виділені в тексті слова пояснюють, уточнюють дії: вказують на час, місце, напрям та спосіб виконання цих дій. Цю роботу пропонувалося виконувати за таким алгоритмом: 1) шукаємо в реченні слово (найчастіше дієслово), з яким зв'язаний прислівник; 2) від цього

слова ставимо питання до прислівника; 3) що означає прислівник у реченні? Як він пояснює виконувани в реченні дію?; 4) яким членом речення є прислівник?

Важливим для культури мовлення учнів (з метою запобігання досить поширеним граматичним помилкам на зразок «саме краще», «самий гарний») практичним матеріалом, без подачі теоретичних знань, мають бути відомості про способи утворення форм прислівників на означення якості дії. Ці вправи ґрунтуються, зокрема, на здобутих четвертокласниками відповідних умінь у роботі з прикметниками.

Ігровий метод. Він активізує пошукову діяльність учнів. Дидактичні ігри дають можливість у захоплюючій формі розвивати, збагачувати мовлення молодших школярів, поглиблювати знання, закріплювати вивчений на уроках матеріал. Пропонуємо деякі з них.

Гра «Мудра павутинка». З поданих слів складіть прислів'я, поясніть їх зміст. Підкресліть прислівники, поясніть їх значення та синтаксичну роль.

- 1) Стеле, та, м'яко, спати, твердо.
- 2) Якби, їв, хліб, та, козак, одежа, би, лежа.
- 3) Снідаю, то, ніколи, обідаю, то, – погуляти, і.
- 4) Дитина, боляче, плаче, матері, а.
- 5) Вдома, гріють, і, стіни.
- 6) Заробиш, з'їси, – гірко, солодко.

Гра «Спіймай прислівник». Учитель вимовляє речення, учні, почувши прислівник, плескають у долоні. Виграє той, хто найменше помилився. Для гри можна використати такі речення:

1. Сьогодні чудова погода. 2. Тихо, тихо Дунай воду несе. 3. Вдома вчи уроки пильно, ранком вчасно йди до школи, точним будь і акуратним, не затримуйся ніколи. 4. Був коваль. І удень і вночі він кував дивовижні ключі.

Гра «Хто швидше»? Учитель пропонує написати п'ять прислівників, що відповідають на питання як? і п'ять прислівників, що відповідають на питання коли? Наприклад: бадьоро, весело, сумно, смішно, уважно; восени, влітку, взимку, навесні, вранці. Виграє той, хто першим правильно виконає завдання.

Гра «Допиши прислівник, протилежний за значенням». Учитель пише на дошці десять прислівників. Учні списують їх і до кожного дописують протилежні за значенням (антоніми), наприклад: назад-вперед, вночі-вдень, тихо-голосно, мало-багато, сьогодні-завтра. Виграє той, хто правильно і швидко виконає завдання.

Гра «Лото прислівник». Учні складають речення на основі одержаних карток, на кожній з яких написано три речення з пропущеним прислівником.

Метод пізнавальних ігор. Сприяє створенню емоційно-піднесеної атмосфери, засвоєнню матеріалу за допомогою емоційно

насиченої форми його відтворення. Пізнавальні ігри (ділові, рольові, ситуативні) моделюють життєві ситуації, стосунки людей, взаємодію речей, явищ. Вони можуть бути основною або допоміжною формою навчального процесу. Розвиваючий ефект досягається за рахунок імпровізації, природного вияву вільних творчих сил учнів. У виховному значенні гра допомагає учням подолати невпевненість, сприяє самоствердженню, найповнішому виявленню своїх сил і можливостей.

Прикладом може бути гра «Що? Де? Коли?». Клас об'єднується у дві команди, які по черзі сідають за стіл. Гра проводиться за аналогією відомої телепередачі. Кожна команда отримує конверт із запитанням. Журі із числа учнів визначає правильність відповідей, підраховує кількість балів.

Окрім того, нами розглядалися нестандартні уроки української мови. Наше спостереження показало, що вони сприяють ефективному засвоєнню прислівника. Методичні рекомендації до проведення такого уроку:

1. Створити творчу атмосферу на уроці, чітко оголосивши тему та завдання.
2. Стимулювати інтерес учнів до свого предмета, розвивати пізнавальну діяльність через застосування нестандартних форм уроку.
3. Учити висловлювати власну думку, міркувати.
4. Навчати співробітництва з іншими учнями, сприяти організації діалогів, живого взаємозв'язку між вчителем і учнями, створювати умови для вираження власного «Я» кожного школяра.

Важливу роль у навчанні української мови відіграють і допоміжні інноваційні засоби навчання, якими виступають проектор, теле-, радіо-, аудіотехніка, комп'ютер. Зором чи слухом учень сприймає почуте (аналізує його, дає власну оцінку), відтворює (зразок, власне (чуже) мовлення). Така робота створює сприятливі умови для наслідування зразкової вимови, формування творчого мислення, удосконалення власного наукового мовлення.

У процесі дослідження нами дібрано систему вправ для формування умінь розрізняти частин мови та культури писемного мовлення. Це аналітичні, синтетичні, творчі вправи, вправи із комунікативним завданням.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, вся система роботи над прислівником має бути спрямована на усвідомлення учнями особливостей цієї частини мови та на розвиток умінь користуватися прислівниками залежно від ситуації спілкування. У процесі роботи нами виокремлено методи навчання та зацентовано увагу на добірці практичних вправ. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у вивченні методики інтегрованого уроку.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова освіта. – №18. – Травень 2011. – С.8–30
2. Державний стандарт початкової освіти / Учитель початкової школи. – 2018. – №4 (вкладка). – С.1–16.
3. Закон України. Про освіту. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. 3 екрану.
4. Іщенко О. Українська мова. Буквар. Підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Частина 1 / О. Іщенко, С. Логачевська. – Видавництво: «Літера ЛТД», 2018 – 112 с.
5. Методика навчання української мови в початковій школі: навч. метод. посібник для студентів вищих навч. закладів / За заг. ред. М. Вашуленко. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
6. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
7. Українська мова з методикою навчання в початкових класах. Інтегрований курс / За ред. А. Канищенко, Г. Ткачук. – К.: Промінь, 2003. – 232 с.

References

1. Derzhavnyy standart pochatkovoyi zagalnoyi osvity, 2011 [State standard of general elementary education]. Primary education, 18, p.8–30
2. Derzhavnyy standart pochatkovoyi osvity, 2018 [State Standard of elementary education]. Elementary School Teacher, 4, p. 1–16.
3. Zakon Ukrayiny. Pro osvitu. [Law of Ukraine. About education]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
4. Ishchenko, O., Logachevska S., 2018. Ukrayinska mova. Bukvar. [Ukrainian language. Primer] Textbook for 1st class of institutions of general secondary education (in 2 parts). Part 1. Publishing house: «Litera LTD», 112 p.
5. Metodyka navchannya ukrayinskoyi movy v pochatkovij shkoli: navch. metod. posibnyk dlya studentiv vyshhyx navch. zakladiv, 2010 [Methodology of teaching Ukrainian in elementary school: teaching. method. Workbook for students of higher education establishments] / edit M. Vashulenko. K.: Litera LTD., 364 p.

6. Nova ukrayinska shkola: poradnyk dlya vchytelya, 2017 [New Ukrainian School: Teacher's Guide] / edit Bibik N. K.: LLC «Publishing House» Pleiades», 206 p.

7. Ukrayinska mova z metodykoyu navchannya v pochatkovykh klasax. Integrovanyj kurs, 2003 [Ukrainian language with teaching methods in elementary school. Integrated course] / Ed. A. Kanishchenko, H. Tkachuk. K.: Promin, 232 p.

В статті раскрыты современные требования к изучению грамматического материала, наречия в частности. Определены подходы к овладению языком в контексте нового Государственного стандарта начального образования. Проанализированы программные требования к изучению части речи. Названы этапы, по которым изучается грамматический материал. Выяснено ошибки, допускаемые учениками четвертого класса в процессе изучения наречия. Предложено традиционные и инновационные методы усвоения части речи.

Ключевые слова: Концепция «Новая украинская школа», части речи, наречие, традиционные и инновационные методы.

The article discloses modern requirements for the study of grammatical material, adverb in particular. The relevance of the research is formulated. The language situation in Ukraine largely depends on the study of the Ukrainian language as a basic discipline in a general education school. The Law of Ukraine «On Education» formulates the competences that a learner must possess, one of which is possession of the state language. New approaches to teaching the Ukrainian language require updating the teaching methodology, a differentiated approach to determining the minimum, sufficient and special thorough knowledge and skills on this subject. The approaches to language learning in the context of the new State Standard of Elementary Education are defined. It has been found out that the Concept of the New Ukrainian School is aimed at assimilating the Ukrainian language, first of all, as a means of communication, knowledge and influence on the individual, that is, the initial course should foresee the formation of communicative competence as a result of learning. The purpose of the article is to determine the methodological features of the study of the adverb at the lessons of the Ukrainian language. To achieve the research goal, the following tasks have been identified: to understand the difficulty in assimilating the adverb; to distinguish methods of its study in the 4th form. The program requirements for the study of this part of the language are analyzed. Students become acquainted with the notion of part of the language, the relationship of the adverb with the verb, its grammatical features and the specifics of the writing of individual words. Explained mistakes made by the fourth grade students in the process of studying the adverb. The traditional and innovative methods of assimilation of a part of the language are offered. Among them: the creation of a problem situation, observation and analysis of coherent text, text center, game. The method of carrying out each of them is described. Examples of games that can be used during the study of the adverb are given. A system of exercises is formed for forming the ability to distinguish parts of the language and culture of written speech. These are analytical, synthetic, creative exercises, exercises with communicative tasks. Thus, the entire system of work on the adverb should be aimed at the pupils understanding the peculiarities of this part of the language and the development of the ability to use adverbs, depending on the situation of communication. The prospect of further research is seen in the study of the methodology of an integrated Ukrainian language lesson.

Key words: Concept «New Ukrainian school», parts of speech, adverb, traditional and innovative methods.

УДК 371.134 : 81'243

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-191-194

Чейпеш Іванна Василівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

ИНТЕГРАЦИЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В ИНОМОВНОЙ ОСВИТЕ СУЧАСНЫХ ФАХИВЦІВ

В статті поданий аналіз компетентнісних структур професійної підготовки, розроблених українськими й зарубіжними вченими, виокремлено ряд компетентностей, актуальних для іномовної освіти сучасних фахівців. Розглянуто еволюцію поняття «компетентність» відносно вивчення іноземної мови: від граматичної, за М. Хомським, до комунікативної і міжкультурної – в сучасній дидактиці. На основі проєкції на сферу професійної діяльності визначено практичне спрямування окремих компетентностей, зокрема тих, які забезпечують засвоєння іноземної мови як доступного засобу спілкування й збагачення досвіду фахової підготовки. Обґрунтоване їх значення для формування іномовної комунікативної культури, що є критерієм готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. На основі аналізу наукових джерел й апробації автором статті компетентнісного підходу у викладанні іноземної мови за фаховим спрямуванням сформульовано висновок про кореляцію компетентностей і вимог освітньої програми з іномовної освіти в змісті професійної підготовки сучасних фахівців.

Ключові слова: іномовна освіта, професійна підготовка, компетентнісні структури, граматична компетентність, комунікативна компетентність, міжкультурна компетентність, компетенція.

Постановка проблеми. З-поміж глобальних стратегій розвитку освіти ХХІ ст. міжнародна комісія ЮНЕСКО визначила здатність освітніх закладів навчати людей жити разом, допомагати їм трансформувати взаємозалежність держав і етносів у свідому солідарність. Іншими словами, світ постав перед нагальною соціально й особистісно значущою потребою міжмовного й міжкультурного діалогу. Це зумовлює зміну моделі іномовної освіти загалом і статусу навчальної дисципліни «Іноземна мова» зокрема. Провідною метою вивчення іноземної мови в контексті сучасних вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців стає іномовна компетентність особистості, а бажаним результатом – використання іноземної мови як доступного засобу спілкування, здатність до міжкультурного діалогу в професійній діяльності. Одним з важливих напрямів реалізації зазначеної дидактичної мети вважаємо компетентнісний аспект іномовної освіти.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Українські вчені називають концепцію компетентності провідною ідеєю

сучасної національної системи освіти, а очікуваним результатом – компетентну особистість, котра не просто володіє знаннями й практичними навичками, а вміє адекватно діяти в складних ситуаціях, відповідальна й самодостатня в прийнятті рішень (Н. Вінник, А. Семенова, І. Татаренко, О. Федорченко). Наукові пошуки в означеній проблемі різнобічні, що підтверджує педагогічний тезаурус, який продовжує поповнюватися новими термінами, наприклад: еталонні моделі компетентності (Л. Безгласна), комплекс професійних компетентностей (А. Василюк), життєва компетентність (І. Єрмаков, Д. Пузіков). Їх аналіз дозволяє стверджувати, що компетентність вважається вагомим критерієм професійної підготовки фахівців. Ця думка простежується в дослідженнях В. Болотова, Г. Корнетова, Н. Нічкало, О. Пометун, А. Семенової, О. Шелтена, які спрямовані на переосмислення традиційних стандартів професійної освіти з позицій компетентнісної моделі фахівця. У них, зокрема, розкриті змістові аспекти й технології формування в педагогічному процесі